N°. 79. 1861.

MIDDELBURGSCHE COURANT.

Dingsdag 2 Julij.

Deze courant verschijnt des dingsdags, donderdags en zaturdags.
Binnen deze gemeente en Vlissingen geschiedt de uitgave den avond te voren ten 8 ure.
De abonnementsprijs per drie maanden is ƒ 3, franco per post ƒ 3,40.
De inzending van advertentien kan geschieden tot tien ure des morgens.

UITGEVERS: DE GEBROEDERS ABRAHAMS.

De prijs van gewone advertentien is 22 cent per regel; van huwelijks, geboorte, doodbekendmakingen enz. van één tot zes regels ƒ 1,50, voor elken regel daarboven 22 cent; met 35 cent zegelregt voor elke plaatsing. De betaling geschiedt kontant.
Buitengewoon groote letters worden berekend naar de plaats die zij innemen.

KALLEWAENS EN ZOON GOES BOEKHANDEL

Editie van maandag [illegible]

Bij dit nommer behoort een bijvoegsel, bevattende: Behandeling van de zaak van A. Polderman, beschuldigd van moedwillige nederlaag zijner huisvrouw, (derde zitting).

Aankondigingen

VAN HET RIJK, PROVINCIALE EN GEMEENTEBESTUREN.

De burgemeester en wethouders van Veere c. a., maken bekend dat de gewone **Jaarmarkt** of **Kermis** binnen die gemeente zal aanvangen den 8 julij e. k., en eindigen den 13 daaraanvolgende, en dat de aanvragen om plaatsen franco moeten inkomen bij den heer M. J. van den Heuvel, marktmeester aldaar.

Burgemeester en wethouders voornoemd,
SNIJDER.
J. P. VAN DEN HEUVEL, secretaris.

Binnenlandsche tijdingen.

Middelburg 1 Julij.

De behandeling der zaak van A. Polderman voor het provinciaal geregtshof in Zeeland is zaturdag afgeloopen. In de zitting van dien dag hield de ambtshalve aan den beschuldigde als verdediger toegevoegde advocaat, mr. Ph. van den Broecke, zijne uitvoerige pleitrede, waarbij hij zich hoofdzakelijk ten taak stelde te betoogen, dat het wettig en overtuigend bewijs niet geleverd is dat de beschuldigde zijne huisvrouw met voorbedachten rade zou hebben om het leven gebragt. De procureur-generaal voerde andermaal het woord, tot wederlegging van sommige punten, en persisteerde bij zijn requisitoir, waarna de verdediger bij dupliek zijne beweringen toelichtte.

Vervolgens werd de beschuldigde door den voorzitter bij vernieuwing met hoogen ernst vermaand de geheele waarheid te belijden. Deze zeide echter niets te voegen te hebben bij zijne ter teregtzitting afgelegde verklaringen. Het onderzoek is daarop gesloten, terwijl de uitspraak werd bepaald op aanstaanden woensdag *voormiddag, ten elf ure.*

De beide laatste zittingen werden door een steeds toenemend aantal belangstellenden bijgewoond, en de houding van den beschuldigde verried meer dan vroeger inwendige aandoening.

Een vrij uitvoerig verslag der zitting van vrijdag gaven wij zaturdag avond in het licht, als tweede bijvoegsel van ons vorig nommer, terwijl onze lezers bij dit nommer een verslag der zitting van zaturdag ontvangen.

Door de provinciale commissie van geneeskundig onderzoek en toevoorzigt in Zeeland, is nog in hare laatst gehoudene zitting geëxamineerd en bevorderd tot apotheker voor eene stad, de heer A. A. Nonhebel.

Wij vernemen dat de thans vacerende plaats van notaris te Domburg niet zal worden vervuld, terwijl er voorshands op geene geschikte andere standplaats de keuze schijnt gevestigd te zijn om het getal in dit arrondissement aan te vullen.

Onder verschillende bevorderingen bij den rijks telegraaf zien wij de benoeming van den heer E. F. Vreke, van Middelburg, tot telegrafist 2de klasse.

H. M. de koningin is zaturdag namiddag van het Loo op het paleis het Huis ten bosch terug gekeerd. Z. M. de koning wordt heden in de residentie terug verwacht.

In de tweede kamer der staten generaal werd heden de behandeling der wet op de militie voortgezet. De heer Thorbecke had amendementen voorgesteld, strekkende om den maatstaf naar de bevolking te doen wegvallen en de militie in de eerste plaats uit vrijwilligers zamen te stellen. Zijne amendementen luiden aldus:

Het eerste artikel van het gewijzigd ontwerp te vervangen door de twee volgende:

Art. 1. „De militie wordt zoo veel mogelijk uit vrijwilligers zamengesteld.

Bij gebrek aan genoegzame vrijwilligers wordt zij voltallig gemaakt door loteling uit de ingezetenen, die op den 1 januarij van elk jaar hun twintigste jaar zijn ingetreden.

De inschrijving geschiedt een jaar te voren."

Art. 2. „De hoegrootheid van elke ligting wordt jaarlijks door de wet bepaald."

De aanhef van art. 2, dat dan art. 3 wordt, aldus te wijzigen:

„Het aandeel van elke provincie in die ligting wordt bij een in het Staatsblad te plaatsen besluit, door ons bepaald in evenredigheid," enz.

Art. 3 van het ontwerp wordt art. 4. Art. 5 vervalt.

Aan de beraadslaging hierover was de geheele zitting van heden gewijd zonder nog een bepaalden uitslag op te leveren.

De Nederlandsche staatscourant van zaturdag behelst een uitvoerig besluit van z. exc. den minister van binnenlandsche zaken, waarbij, met het oog op de beraadslagingen der in der tijd daartoe benoemde gemengde commissie, bepaald wordt dat aan de provincie Noord-Braband ƒ 64,259,78, en Gelderland ƒ 710,514,50 zal worden toegekend van de algemeene collecte tot vergoeding van verliezen, geleden bij den jongsten watersnood door hen, wien het ontbreekt aan eigen middelen tot herstel. De in aanmerking gebragte verliezen staan in Noord-Braband als 8,294, en in Gelderland als 91,706 tot 100,000.

* Men schrijft ons uit Vlissingen 30 junij:

Gisteren ochtend is bewesten Zoutelande op het vaste strand omhoog geslagen, de deensche schooner August, gezagvoerder Massmann, van Kiel met tarwe naar Antwerpen bestemd.

Met het uitbrengen van een werpanker werd de jol, bemand door vier personen van de ekwipage, omver gekanteld door de branding van het water en de onstuimige hooge zee. De stuurman had het geluk aan boord terug te zwemmen en een matroos zwom aan wal. Twee ligtmatrozen verloren daarbij het leven, van welke een omtrent een uur later bij het afnemen van het getij bevonden werd aan strand gespoeld te zijn, en op behoorlijke wijze op het kerkhof te Zoutelande is ter aarde besteld. Van de lading is bereids een klein gedeelte geborgen en per as naar Vlissingen getransporteerd; met behulp eener sleepboot hoopt men het overige te bergen, door met gunstige gelegenheid het schip in vlot water te brengen.

Uit Groede meldt men ons dat in den morgen van 29 junij, omstreeks 8 ure, aldaar een vreesselijk ongeluk plaats had. Zekere Frans Monjé, aannemer van 't maken van het plafond in de hervormde kerk, en daar ook zelf werkzaam zijnde, had het ongeluk, door het breken eener ribbe waarop hij steunde, van eene stelling te vallen met het hoofd op den steenen vloer. Zijn schedel was bijna geheel gespleten. Nog slechts eenige oogenblikken bleef hij in 't leven maar kon geen woord meer uiten. Spoedig is hij naar zijne woonplaats, Breskens, overgebragt. Hij was nog ongehuwd, doch zijne ouders betreuren in hem een oppassenden en vlijtigen zoon.

* Men schrijft ons uit Zierikzee 29 junij:

Heden had in eene openbare plegtige zitting der arrondissements regtbank de installatie plaats van den onlangs benoemden substituut-officier van justitie, mr. N. H. van Nes van Meerkerk. Nadat deze door den griffier was binnen geleid, hield de heer officier eene inleidende rede, waarbij hij te kennen gaf dat hij in de vervulling der substituuts-officiersplaats na zoo lange vacature, een gelukkig teeken meende te zien voor het voortbestaan dezer regtbank, ook na het in werking komen der wet op de regterlijke inrigting. Daarna betuigde hij zijn dank aan de leden der regtbank die gedurende die vacature, bij zijne tijdelijke absentie; die betrekking met welwillendheid hadden waargenomen, schetste in korte woorden het gewigt der betrekking van ambtenaar van het openbaar ministerie, en beval daarna den benoemde aan om, al ware het bij verschil van gevoelen met de regtbank of de leden van het parket onderling, steeds de wederkeerige vriendschap te onderhouden; spreker had die steeds van de regtbank ondervonden; zelf substituut-officier geweest zijnde en de behoefte aan vriendschappelijke medewerking gevoelende, was hij voornemens zijnerzijds hem die betrekking te veraangenamen. Nadat door den griffier de acte van benoeming en die van eedsaflegging waren voorgelezen, wenschte de voorzitter, de heer mr. A. J. F. Egter, den benoemde geluk. Na de groote verdiensten en den vriendschappelijken omgang van zijnen voorganger mr. B. J. Gratama herdacht te hebben, achtte hij het na de rede van den officier onnoodig den omvang van de betrekking van het openbaar ministerie te schetsen. Hij beval den vriendschappelijken omgang met de regtbank, maar ook vooral der leden van het parket zeer aan, waarop hij den geïnstalleerde verzocht als substituut-officier plaats te nemen.

De heer van Nes van Meerkerk zeide in korte woorden den voorzitter dank voor zijne welwillende toespraak. Uit de omstandigheid, dat hij hier vreemd aan personen, vreemd aan zaken en ook voor het eerst in de betrekking van ambtenaar van het openbaar ministerie optrad, ontleende hij de hoop op dubbele welwillendheid der regtbank. Eveneens verzocht hij de welwillendheid van den heer officier, daar hij overtuigd was, dat de overeenstemming der leden van het parket volstrekt noodig is om het openbaar ministerie met kracht voor en tegenover het publiek te handhaven.

De zitting die door de leden der balie, een groot aantal genoodigde autoriteiten en anderen werd bijgewoond, is hierna gesloten.

* Uit Doesburg wordt ons onder dagteekening van 27 junij geschreven:

Eenigen tijd geleden bezocht z. exc. de minister van oorlog, vergezeld van vier hoofd-officieren incognito ons stadje; sedert mompelde men van een plan, met dat bezoek in verband staande, om hier eene instructie-compagnie op te rigten voor de artillerie, gelijk in strekking aan het instructie-bataillon te Kampen. Het gerucht blijkt thans waarheid gesproken te hebben. Gisteren werd in eene openbare zitting van den gemeenteraad besloten een, bij zijn bezoek, door z. exc. daartoe aangewezen terrein, dat aan de stad behoort, kosteloos aan het rijk af te staan, om het voor het genoemde doel in te rigten.

Aan de Koninklijke akademie te Delft is voldoend examen afgelegd als civiel-ingenieur door de heeren: B. A. A. Deenik, A. K. P. F. R. van Hasselt, J. C. van Heukelom, H. J. Hora Siccama, W. H. Hubrecht, D. N. Labrijn, W. T. Leemans, E. J. de Savornin Lohman, P. Schenkenberg van Mierop, R. Piekema, J. H. Schorer van de Souburgen, J. W. G. Stieneker, J. C. T. Timmerhans van Abcoude en B. H. W. F. Werndley.

Den 28 junij heeft te Amsterdam de algemeene vergadering plaats gehad van de aandeelhouders der Nederlandsche rijnspoorweg maatschappij, onder voorzitting van den heer Faber van Riemsdijk.

Het is daarbij gebleken, dat over de dienst van 1860—1861, een bedrag is ontvangen van ƒ 2,237,595, tegen een bedrag van ƒ 1,999,454 in het vorige diensjaar; — dat zijn vervoerd 990,519 personen tegen 922,416 in het vorige dienstjaar; — 155,242 tonnen goederen, tegen 105,250 tonnen.

De kosten van exploitatie hebben bedragen ƒ 859,588 tegen ƒ 800.109; — het saldo voor uitdeeling bedraagt ƒ 902,717, tegen ƒ 722,352. De exploitatie-kosten, naar verhouding der ontvangsten, beloopen 38.42 per cent, tegen 40,02 in het vorig dienstjaar, en het dividend per aandeel van ƒ 192 is alzoo op negen gulden bepaald, behoudens een saldo van ƒ 2,717.

Wij vernemen dat de beslissing van den amsterdamschen gemeenteraad, met eene kleine meerderheid genomen ten aanzien van het door heeren curatoren van het athenaeum ingediend voorstel, niet zonder gewigtigen invloed zal blijven op het lot van die instelling. Men zegt toch, dat meer dan een hoogleeraar daarvan afhankelijk had gemaakt zijne voortdurende betrekking tot het athenaeum, en er alzoo veel kans bestaat, dat alleen de geneeskundige faculteit blijft behouden, die eene zeer belangrijke uitbreiding zou erlangen. Reeds spreekt men van het plan dat er bij de studenten der regtsgeleerdheid [illegible] Leiden te begeven. Wat er van die geruchten waar zij, moet later blijken. Zeker is het evenwel, dat na de laatste raadsbesluiten [illegible] woordigen toestand van het hooger onderwijs, dat op eene nieuwe wettelijke regeling wacht, het behoud van het amsterdamsche athenaeum op den bestaanden voet groote bezwaren heeft. (*Leidsch dagblad.*)

De commissie van het 5de groot nederlandsch nationaal zangerfeest is met den heer Hallo te Nijmegen overeengekomen, om dat feest, hetwelk 3, 4 en 5 augustus a. s. zal plaats hebben, te doen vieren op zijn kasteel te Batauwzate.

Uit Almelo berigt men dat het fabriekwezen aldaar weder eene zeer belangrijke aanwinst heeft te wachten, daar vermoedelijk eene nieuwe katoenstoomspinnerij met aandeelen en een kapitaal van ƒ 400,000 tot stand zal komen. Bij de groote behoefte aan gesponnen garens, die tot heden bijna uitsluitend van Engeland moeten worden ingevoerd, is het duidelijk dat deze zaak schoone uitkomsten geven kan voor de actionarissen en de nijverheid.

Bij den gemeenteraad van Haarlem is een adres ingekomen van de heeren [illegible] en J. A. Alberdingk Thijm, waarbij zij, uit [illegible] het geopperde plan om de kleine Houtpoort af te breken, bij velen een onaangenamen

indruk heeft gemaakt, omdat zij te regt beschouwd wordt als de herinnering aan een belangrijk tijdperk uit de 16de eeuw, aan dien raad den wensch te kennen geven, dat de poort moge behouden blijven.

Van goederhand verneemt de Tielsche courant, dat donderdag ll. het leggen van een nieuwen dijk te Leeuwen, ter plaatse van den doorbraak, is aangenomen voor f 52,850. In het geheel is alstoen voor verschillende dijkwerken in het polderdistrict Maas en Waal, aanbesteed tot een bedrag van ruim f 160,000, terwijl nog 2 perceelen werden ingehouden.

Eene commissie uit den gemeenteraad van Deventer, benoemd om verslag uit te brengen over het voorstel of het wenschelijk zij het athenaeum te veranderen in eene hoogere school van nijverheid, heeft daartoe gunstig geadviseerd. De uitgaven worden begroot op f 20,250 's jaars; de inkomsten op slechts f 3700. Men zou daarvoor behoeven 6 hoogleeraren, in wis-, toegepaste werktuig-, natuur- en werktuig-, theor. schei-, pract. scheikunde en natuurlijke geschiedenis; 3 lectoren, in pract. scheikunde, in bedrijvende meetkunde en teekenen, in boekhouden, aardrijkskunde, statistiek en handelsregt; en 1 leeraar in de letteren en geschiedenis. Het schoolgeld zou men op f 100 bepalen.

Uit 's Gravesande schrijft men aan de Amsterdamsche courant: „In deze gemeente, de stapelplaats van de aardappelteelt in het Westland, is men druk bezig met wroeten. Het laden aan de vaart is in vollen gang, en weder is dus het zeggen van bejaarde bouwlieden bewaarheid geworden, dat in de laatste week van junij, het moge een voorspoedig of laat gewas zijn, de markt behoorlijk van het algemeen volksvoedsel wordt voorzien. Het staat er met de aardappelen goed voor: het gewas is kloek, het beschot ruim en de prijs voldoende. De engelschen, die gewoonlijk de minste soort ontvangen, wilden geen hoogeren prijs te Rotterdam besteden dan f 2 de halfmudsmand, doch aan de markt te 's Gravenhage, Amsterdam en Rotterdam wordt van f 2,20 tot f 2,50 ontvangen."

De russische prins, die in het etablissement van dr. Hendriksz op Zuiderburg met zoo veel zorg werd verpleegd, is, in weêrwil van het nauwlettendst toezigt, woensdag middag aan zijne bewakers ontsnapt. Hij is door het raam ontvlugt en door de Vliet gezwommen. Eenigen tijd daarna werd hij gevonden op den hooizolder bij een boer. Men heeft de waakzaamheid verdubbeld en getracht het verblijf zoo veel mogelijk te veraangenamen.

Kerk- en schoolnieuws.

* In de gisteren avond te Vlissingen gehoudene godsdienstoefening, heeft de heer P. J. Zijnen, predikant bij de nederduitsche hervormde gemeente aldaar, ten gevolge van het aan hem verleend emeritaat, afscheid genomen van de gemeente, aan welke hij gedurende 45 jaren met ijver en getrouwheid het evangelie verkondigen mogt. Hij had tot tekst gekozen Rom. XV: 33, naar aanleiding waarvan hij een hartelijk vaarwel toeriep aan zijne gemeenteleden, die door eene talrijke opkomst van hunne belangstelling hadden doen blijken.

Marine en leger.

De officieren-machinist J. H. Jullien en A. Flaes worden met den 1 dezer respectievelijk gedetacheerd bij 's rijks werven te Vlissingen en Willemsoord. De officier van gezondheid 3e klasse W. Littel wordt met den 16 dezer gedetacheerd bij 's rijks marine hospitaal te Willemsoord.

-- Zr. Ms. stoomschip Merapi, onder bevel van den kapitein-luitenant ter zee R. L. de Haes, is den 15 mei jl. in de Simons-baai (kaap de Goede hoop) aangekomen en zoude den 23 daaraanvolgende zijne reis naar Nederland voortzetten. Alles was wel aan boord.

Verkoopingen en aanbestedingen.

Heden avond zijn alhier *ten verkoop aangeboden* de navolgende perceelen, als: I. De bierbrouwerij De lelij, met woonhuis en verdere gevolgen, in de Koestraat, K 291, geboden f 6009. II. Een paardenstal en erf, gelegen als voren, K 291, geboden f 357. III. Een pakhuis en erf, op de Beestenmarkt, K 301, met daarachter liggenden grond, ter grootte van 2 roeden 16 ellen, geboden f 411. IV. Een pakhuis en erf, in het Roosterstraatje, K 290, geboden f 209. V. Een pakhuis en erf, in de Kalkstraat, P 206, geboden f 340. VI. Een pakhuis, erf en pomp, gelegen als voren, geboden f 310. VII. Eene pomp en erf, verkocht voor f 15,900.

Meteorologische waarnemingen,

gedaan op 's rijks werf te Vlissingen, des middags 12 ure.

Junij 1861.

Datum.	Wind. Rigting.	Wind. Kracht.	Barometer bij 0°.	Thermometer C.	betrekkelijke vochtigheid.	Spanning van den damp.	Regen in 24 u.	Laagste temperat. en verschil met de hoogste.	*Aanmerkingen.*
23	W.NW.	3	756.9	17.8	0.77	12.24	0.0	—	bewolkt.
24	Z.West.	10	759.6	17.4	0.77	11.27	9.0	—	bewolkt buij.
25	Z. t. W.	8	759.6	20.6	0.70	12.47	0.0	—	dik bewolkt.
26	Z.West.	4,5	755.9	17.4	0.76	11.13	3.5	—	dik buijig.
27	N. t. O.	5	755.0	18.4	0.73	11.36	2.5	—	dik bew. buij.
28	W. t.N.	3	757.0	16.5	0.78	10.86	0.5	—	dik bewolkt.
29	W.NW.	1	755.3	16.8	0.85	12.04	1.5	—	bewolkt buij.

Thermometerstand.

28 junij 's av. 11 u. 62 gr.
29 „ 's morg. 7 u. 62 „ 's midd. 1 u. [illegible] gr. 's av. 11 u. 60 gr.
30 „ 's morg. 7 u. 60 „ 's midd. 1 u. 65 „ 's av. 11 u. 56 „
1 julij 's morg. 7 u. 60 „ 's midd. 1 u. [illegible] gr.

Staten generaal.

TWEEDE KAMER.

Zitting van vrijdag 28 junij.

MILITIEWET.

Bij koninklijke boodschap zijn twee wetsontwerpen ingezonden, houdende de begrooting voor de staatsspoorwegendienst van 1860 en 1861.

De beraadslagingen werden geopend over het wetsontwerp betreffende de nationale militie.

De heer *Bets* was tegen het ontwerp. Hij handelde over de zamensmelting van het staande leger met de militie. Terwijl eene ondervinding van veertig jaren geleerd had, dat voor een afzonderlijk staand leger het toereikende getal manschappen niet te vinden was, bleef de stand van zaken, uit de wet van 28 november 1818 geboren, bestaan, namelijk: oplossing van het staande leger in de militie. Doch bij deze wetsvoordragt keerde de regering dat stelsel om, en loste de militie in het staande leger op, waarmede de spreker zich niet kon vereenigen. Verder oordeelde hij, dat de regeling van de sterkte der militie alleen mogt geschieden bij de wet, hetgeen art. 189 der grondwet, zijns inziens, buiten twijfel stelde.

Graaf *van Zuylen van Nyevelt* had gewenscht, dat de zaken der militie en schutterijen gelijktijdig behandeld waren. In het belang eener goede verdediging drong hij met kracht op eene goede regeling der schutterijen aan. De militiewet was, naar zijn gevoelen, in strijd met de grondwet, omdat de voordragt ook vreemdelingen bij de militie wil inlijven, en omdat de zaak der zeemilitie niet overeenkomstig de grondwet geregeld is.

De heer *Gevers Deynoot* achtte het den pligt der regering de militie, die hij als eene drukkende belasting beschouwde, zoo min mogelijk drukkend te maken. In het algemeen was hij het met het ontwerp vrij wel eens, doch hij oordeelde dat het vraagstuk van de grondwettigheid door de regering te oppervlakkig behandeld was in de gewisselde stukken, en ook dat de schutterijen te gelijker tijd hadden moeten behandeld worden, omdat zij zoo nauw verwant zijn met de regeling van de nationale militie.

Door den heer *Biberstein* werd betoogd, dat het wetsontwerp in de hoofdzaak met de bepalingen der grondwet en de eischen der verdediging strookte, en dat eene andere dan de voorgestelde regeling niet wel denkbaar was.

In eene uitvoerige rede onderzocht de heer *van der Linden* drie vragen:

1. welke is de bestaande toestand? Er bestaat alleen militie, en daarbij zijn eenige manschappen der landmagt ingelijfd. Naar sprekers meening was dit vroeger ook de bedoeling des wetgevers geweest. Maar nu zou eene oplossing van de militie in het staande leger plaats hebben;

2. wat wil de grondwet? Zij wil in art. 180 dat er vrijwilligers zullen zijn en, eerst wanneer deze er niet zijn, lotelingen zullen worden aangenomen; maar zij wil niet dat men geen vrijwilliger kan wezen, zonder tevens loteling te zijn. Wordt de militie bij de korpsen van het leger ingelijfd, waar zal dan de afzonderlijke militie wezen, die volgens de grondwet steeds aanwezig zijn en zoo veel mogelijk uit vrijwilligers, naast het staande leger, bestaan moet;

3. voldoet dit wetsontwerp aan het voorschrift der grondwet? Spreker gelooft dit niet, omdat het ontwerp juist datgeen *voorschrijft wat de grondwet niet heeft gewild*. Naar sprekers oordeel moet de sterkte van het leger, luidens de grondwet, bij eene afzonderlijke wet, en niet bij de wet op de nationale militie worden geregeld.

De heer *van Heemstra*, minister van binnenlandsche zaken, wederlegde de aangevoerde bedenkingen. Er was beweerd, dat de artt. 178 en 180 der grondwet eene splitsing van het staande leger en de militie op het oog hadden. Doch art. 178 der tegenwoordige grondwet komt geheel overeen met art. 202 van de vorige; en bij zulk eene onveranderde overneming van een artikel, moet men aannemen dat ook de toepassing wordt goedgekeurd, die daaraan vroeger gegeven is; op de vraag: waar is de militie? moet hij antwoorden: dáár waar zij zich sedert 1818 heeft bevonden, namelijk vereenzelvigd en één met het staande leger. De wet bestendigt den bestaanden toestand, zoo min mogelijk drukkend gemaakt voor de ingezetenen, en bevat slechts ééne eigenlijk nieuwe zaak: de zeemilitie, die zoo veel mogelijk uit vrijwilligers zal worden zamengesteld. Het was, naar des ministers meening, een onaannemelijk denkbeeld, de jaarlijksche sterkte der militie bij de wet te regelen. Met de zaak der schutterijen zal de regering zich later bezig houden, doch men moet zich niet voorstellen, dat daaruit ooit eene tamelijk geoefende krijgsmagt zal worden verkregen. ... den heer de Casembroot, minister van oorlog, werd het denkbeeld wederlegd, dat eene hoofdkracht onzer verdediging in de schutterijen zou gelegen zijn. De aanneming van dit wetsontwerp zou echter eene goede en spoedige regeling van de zaak der schutterijen bevorderen.

Strijd met de grondwet vond de heer *van Bosse* in het ontwerp, omdat art. 178 der grondwet geen staand leger kende, dat alleen in Europa dienst deed, gelijk hier bepaald wordt.

De heer *van Heemstra* beantwoordde deze bedenking door nogmaals te verduidelijken dat art. 178 der tegenwoordige grondwet moest geëxpliceerd worden gelijk gedaan was met art. 202 der vorige grondwet, omdat dit laatste artikel bij de grondwetsherziening van 1848 onveranderd gebleven en art. 178 geworden was.

De heer *van Heukelom* hield een breedvoerig betoog dat het staande leger en de militie twee geheel afzonderlijke zaken waren, die naast elkanderen moesten staan en op eene onwettige wijze waren zamengesmolten. Hij achtte de oplossing der militie in het staande leger geheel in strijd met de grondwet.

Morgen voortzetting van de algemeene beraadslaging.

Zitting van zaturdag 29 junij.

De algemeene beschouwingen over de militiewet zijn heden voortgezet en ten einde gebragt.

De heer *Mackay* oordeelde, dat de afscheiding tusschen staand leger en militie, welke de grondwet bedoelt, bij dit wetsontwerp niet genoeg in het oog was gehouden. Art. [illegible] zou dus uit de wet moeten worden geligt, omdat, volgens dat artikel, de militie bij de korpsen van het leger zou worden ingelijfd. Met betrekking tot art. 119 wilde hij, dat niet alleen lotelingen, maar ook vrijwilligers naar de kolonien werden gezonden.

De heer *Wintgens* betoogde dat de bepalingen der achtereenvolgende grondwetten met betrekking tot de militie niet waren in het oog gehouden. De grondwetgever van 1848 heeft den feitelijken toestand niet met den regtstoestand in overeenstemming gebragt. Een ontwerp dat niet in strijd was met de grondwet, kon alleen worden tot stand gebragt door de zamenvoeging en vermenging, bij deze wet bedoeld, niet te doen overgaan in eene oplossing, het zij van het staande leger in de militie, het zij van de militie in het staande leger. Spreker oordeelde verder, dat de sterkte en inrigting der militie niet bij deze wet, maar volgens de grondwet bij eene afzonderlijke wet moest bepaald worden. Art. 190 van het ontwerp, volgens hetwelk eenige ligtingen (bij wijze van overgangsbepaling) zes jaren onder de wapenen zullen worden gehouden, achtte hij in strijd met de grondwet. Ten slotte drong hij aan op eene andere regeling van het stelsel van plaatsvervanging, dan in het ontwerp vervat is.

De heer *van Heemstra*, minister van binnenlandsche zaken, verdedigde het ontwerp nogmaals uitvoerig. Met het voorschrift der grondwet, dat de koning voor een toereikend staand leger zorgt, aangevuld door nationale militie, stemde de feitelijke toestand overeen. Bij het ontwerp is de afscheiding tusschen vrijwilligers bij het leger en de militie uitdrukkelijk in het oog gehouden. Doch er viel niet aan te denken, de korpsen van de militie en van het staande leger geheel van elkander af te scheiden. De grondwet verbood dan ook niet, dat de militie dienst deed in de gelederen van het leger. Dat de sterkte der militie geregeld moest worden bij eene afzonderlijke wet, kon de minister nergens in de grondwet lezen.

De heer *van Nispen van Sevenaer* had zoo vele bezwaren tegen het ontwerp, dat hij er moeijelijk zijne stem aan kon geven. Hij achtte het eene krenking van de ouderlijke magt, dat den minderjarige de bevoegdheid gegeven werd om als vrijwilliger dienst te nemen. Hij keurde het stelsel van definitieve vrijstellingen af, want daardoor begunstigde men velen die op een gegeven oogenblik te klein of ziekelijk waren, doch in het volgende jaar volkomen aan de vereischten zouden voldoen, en voor anderen werd de dienstpligt dus zoo veel te drukkender. De bepaling dat bedienaren der godsdienst en studenten in de godgeleerdheid ingelijfd, doch op hun verzoek telkens van dienstprestatie zouden vrijgesteld worden, achtte hij eene behandeling dien stand onwaardig.

De heer *Dommer van Poldersveldt* wilde voor dit ontwerp vele concessien doen en hoopte dat het met eenparige stemmen zou worden aangenomen.

Naar het gevoelen van den heer *Cool* werd er niet genoeg gedaan, om de vrijwillige dienstneming te bevorderen. Men zou dit kunnen door het soldatenleven te verbeteren en te veraangenamen.

De heer *van Goltstein* trok in twijfel, of de voorgestelde regeling der militie aan het doel zou beantwoorden. Hij miste bepalingen voor het verband tusschen de militie en het staande leger. Het aanwerven van vrijwilligers moest door een hoog handgeld worden bevorderd. De invoering van een goed uitkoopstelsel van de dienstverpligting zou daartoe ook veel bijdragen, en zoo in het belang van het leger als van de ingezetenen zijn.

Door de verbeteringen welke het ontwerp inhield kon de heer *van der Linden* niet bewogen worden om eene voordragt aan te nemen, bij welke de regering het praktisch belang boven de grondwet stelde.

Ook de heer *Idserda* verklaarde zich tegen en was van oordeel, dat de grondwet de zamensmelting van militie en staand leger niet gewild heeft.

De heer *Bets* wilde eene uitbreiding van het permanente leger voorkomen en betoogde dat geene militie kon worden ingelijfd in een vast leger, dat nog in het leven moest worden geroepen.

De heer *Dommer van Poldersveldt* maakte, naar aanleiding van eene in de discussie gebezigde uitdrukking, de opmerking, dat er nooit vrijwilligers-miliciens bestaan hebben, en dat elk vrijwilliger voor zes jaren teekent.

De heer *van Heemstra*, minister van binnenlandsche zaken, verklaarde de grondwet boven de praktijk te stellen; doch de voordragt achtte hij strookende met de grondwet. Er bestaat onbetwistbaar een staand leger en wel ten bedrage van meer dan 14,000 man.

De heer *de Casembroot*, minister van oorlog, beweerde, dat de wijze waarop de militie met het staande leger in verband is gebragt, voldoet aan de eischen van 's lands verdediging. Vermeerdering van handgeld zou vermoedelijk geene vermeerdering van vrijwilligers in gelijke mate ten gevolge hebben, omdat ieder, die werken wil, gemakkelijk aan den kost kan komen en er dus geen genoegzame prikkel tot dienstnemen bestaat.

Hierna is de algemeene beraadslaging gesloten en de aanvang der discussie over de artikelen tot aanstaanden maandag verdaagd.

In den loop der zitting is o. a. een wetsontwerp ingekomen tot inkoop en amortisatie van nationale schuld.

Buitenlandsche tijdingen.

Engeland.

Londen 28 junij. Het voorkomen van het tooneel van den brand in Tooley street heeft weinig verandering ondergaan. Nog altijd blijven in verschillende kelders de vlammen voortwoeden, niettegenstaande nog alle brandspuiten aanwezig zijn. Er hebben nog aanhoudend ontploffingen plaats, waardoor vele werklieden gekwetst worden, die alsdan naar het

hospitaal worden overgebragt. Deze ongelukken zouden door het omverhalen der muren voor een groot deel kunnen voorkomen worden; doch de assuradeurs willen zulks niet. Het getal vermisten wordt steeds grooter, en geen der bewoners van de naburige huizen acht zich veilig, waarom die woningen meerendeels worden verlaten.

Als bewijs dat de belangstelling in al wat op dit ongeluk betrekking heeft, groot is, diene dat de verkoop van eenige vaten smeer die uit den brand gered waren, en waarvan de waarde op 150 p. st. geschat was, 610 p. st. opbragt. Dit was het gevolg van de bemoeijingen van den directeur der publieke veilingen, die het publiek wees op de nagelaten betrekkingen van den heer Braidwoud en de vele en groote verliezen der verzekering-maatschappijen, en het vertrouwen uitdrukte dat de koopers om deze redenen wel een bod hooger dan gewoonlijk zouden doen.

Zaturdag ll. zou het lijk van den ongelukkig omgekomenen en algemeen betreurden opper-brandmeester, den heer Braidwood, plegtig worden ter aarde besteld. De stoet zal worden voorafgegaan door de londensche rifle-guards met hunne met rouwfloers bekleede trommen, waarop de lijkmarsch geslagen wordt. Behalve verschillende corporatien, zullen 2000 policiedienaars en de geheele londensche brandweer het lijk vergezellen, dat zal worden vervoerd op een door zes paarden getrokken lijkwagen, en door 16 rouwkoetsen en vele andere rijtuigen gevolgd worden. Als eerste rouwdragers gaan mede 4 zonen en 2 behuwdzonen des overledenen, dr. Cumming, de hertog van Sunderland, de hertog van Caithness en eenige andere vrienden.

De kroonprinses van Pruissen betuigde eveneens, bij haar bezoek van het terrein, hare smart over den dood van den heer Braidwood, die bij den brand in het paleis van Windsor zoo veel moed en ijver voor de belangen der koninklijke familie aan den dag legde.

Onder de vele duizende menschen die op de plaats der ramp elkander als het ware verdringen, ziet men de vrouwen de meeste vermetelheid aan den dag leggen, door tegen de muren op te klauteren, die ieder oogenblik dreigen in te storten.

Deze brand heeft duidelijk doen zien dat de meening van den nu overleden heer Braidwood juist was, als hij meermalen beweerde dat het, in weêrwil der grootste voorzorgen, onmogelijk is pakhuizen te bouwen, die voor brand geheel beveiligd zijn. De nu verbrande toch waren van den hechtsten bouw en bezaten voorts alle mogelijke voorbehoedmiddelen.

— Er zal alhier uit vrijwillige bijdragen van partikulieren een gedenkteeken ter eere van den heer di Cavour worden opgerigt. Lord Shaftesbury, de bekende menschenvriend en voorstander van het protestantismus, heeft het plan daartoe geopperd, en hij is reeds zeker van de ondersteuning van een aantal andere aanzienlijke personen.

— *Bij een besluit der koningin van 25 junij is eene ridder*orde ingesteld, bijzonder bestemd om verdiensten in en jegens Indie te beloonen. Zij heet de orde der „Star van Indie." De gouverneur-generaal van Britsch-Indie is ambtshalve grootmeester der orde, zij zal uit 25 ridders bestaan, benevens een onbepaald aantal buitengewone en honoraire ridders. Bij het zelfde besluit zijn 16 gewone ridders benoemd, namelijk 7 engelschen en 9 inlanders, die bij het bedwingen van den grooten opstand in Indie uitstekende diensten aan de britsche heerschappij hebben gedaan. Onder de laatsten is ook eene vrouw, de koningin van Bhopal.

Duitschland.

Weenen 26 junij. Er is reeds als zeker gemeld dat de commissie uit den hongaarschen landdag tot aanbieding van het adres bij den keizer van Oostenrijk zou worden toegelaten. De Wiener Zeitung spreekt dit echter nadrukkelijk tegen en beweert dat de keizer sedert een viertal dagen met het hongaarsche ministerie in onderhandeling is, zonder dat men nog tot eenig resultaat omtrent het te nemen besluit is kunnen geraken.

— De landdag van Agram gaat voort met de beraadslaging over het vraagstuk eener vereeniging met Hongarye. Wel schijnen ook daar de gevoelens verdeeld, maar zij kenschetsen zich door zich geheel te onthouden van eenigen haat voor de magyaren of sympathie voor Oostenrijk. Dit levert een treffend verschil op met het jaar 1848, toen de croaten de beste bondgenooten van het weener hof waren. Tot hiertoe schijnt de meerderheid zich te verklaren ten gunste eener vereeniging met Hongarye.

— Uit Munchen wordt aan de Augsburgsche Algemeine Zeitung geschreven, dat de laatste berigten uit Athene gerust stellender luiden. De regering van Griekenland is er in geslaagd om alle draden van het ontwerp eener zamenzwering in handen te krijgen en dat plan dus in zijne geboorte te verstikken. Het beste bewijs voor de volkomenste rust die er heerschte bestaat daarin dat koning Otto dezen zomer in Duitschland de baden zal gaan gebruiken, terwijl koningin Amelia inmiddels met het regentschap is belast.

Belgie.

Een even heftig als betreurenswaardig conflict heeft zich te Luik bij de koninklijke geschutgieterij tusschen de regterlijke magt en de militaire overheid voorgedaan. Een wapenfabriekant, die in de meening verkeerde dat aldaar iets werd nagemaakt, waarvoor hij brevet heeft, begaf zich, na bekomen verlof van den president der regtbank, naar de gieterij, vergezeld van een deurwaarder en een expers om volgens de wet twee der namaaksels in beslag te nemen. De portier weigerde eerst aan den deurwaarder en daarna ook aan den vrederegter den toegang, tot deze eindelijk met vier gendarmes toegang verkreeg, doch niet zonder hevig protest en gevaar voor bloedige conflicten.

Frankrijk.

Parijs 28 junij. Het gerucht wil dat de keizer van de reis naar Vichy heeft afgezien, en dat gerucht grondt zich hierop dat de troepen, die derwaarts gaan moesten om de eerewacht uit te maken, tegenbevel ontvangen hebben. De keizer lijdt aan eene ziekte der spijsverterings-organen en aan aanvallen van jicht, maar gevoelt echter sedert zijn verblijf te Fontainebleau eenige verligting. Het bovengenoemd gerucht wordt hierdoor onwaarschijnlijk dat, volgens de avondbladen, graaf Bacchiochi, de opperkamerheer, reeds naar Vichy is afgereisd, om aldaar alles voor de ontvangst des keizers voor te bereiden.

— De Moniteur geeft heden verslag van de ontvangst der siamesche gezanten te Fontainebleau. De keizer was in de prachtige galerij van Hendrik II op een troon gezeten en had de keizerin en den keizerlijken prins nevens zich. Volgens hun landsgebruik wierpen de gezanten zich aan den ingang der galerij op de knieën, en kropen dus, telkens het hoofd *tegen den grond slaande, tot* aan den *voet des troons voort*, waar zij den keizer een brief overreikten, die op een gouden blad geschreven was. Ten vijf ure keerden zij te Parijs terug, waar hunne aanwezigheid zeer weinig wordt opgemerkt, naardien zij bij hunne uitstapjes in de hoofdstad zich altijd van de europesche kleederdragt bedienen, en nooit anders dan met rijtuig uitgaan.

— Het wetgevend ligchaam heeft gisteren zijne laatste zitting gehouden. De vergadering heeft nog, na eenige discussie, met 100 tegen 39 stemmen aangenomen het ontwerp van wet nopens de daarstelling van den nieuwen schouwburg, en zonder discussie, met algemeene stemmen op ééne na, het ontwerp nopens de algerijnsche spoorwegen. De voorzitter, de heer de Morny, hield daarop eene korte toespraak, waarin hij te kennen gaf, dat het wetgevend ligchaam zich op de hoogte had getoond van de nieuwe hem verleende praerogatieven, zoo door de welsprekendheid door sommige leden ontwikkeld, als door de onafhankelijkheid in den boezem der vergadering aan den dag gelegd. Hij heeft vervolgens de zitting van 1861 voor gesloten verklaard. Men is uiteen gegaan onder de kreten van: leve de keizer!

— Het plan tot herbouw der Tuillerien is den keizer aangeboden: men verzekert, dat de kosten op 40 millioen zouden geraamd zijn.

— Gisteren is met de behandeling der zaak Mirès een aanvang gemaakt. Men houdt het er voor, dat het grootste gedeelte der volgende week daarmede zal heen gaan: er zijn 46 getuigen à charge en 17 op verzoek van den beschuldigde gedagvaard, terwijl zes advocaten, en waarschijnlijk Mirès zelf ook, het woord zullen voeren.

— De procureur-generaal heeft in de zaak van de familie Patterson zijne conclusie genomen, welke strekt tot bevestiging van het vonnis, in eerste instantie gewezen.

— Men verneemt, dat er bij ons gouvernement sprake is van een plan tot opheffing der bij het ministerie van binnenlandsche zaken bestaande afdeeling drukpers-zaken. Die maatregel wordt beschouwd als een gevolg van de redevoeringen der heeren Keller en Jules Favre in de wetgevende vergadering, *daar het door hen gesprokene*, vooral in het buitenland, een buitengewonen indruk heeft gemaakt, en wel voornamelijk, omdat daaruit regtstreeks voortvloeide dat het gouvernement bijna de geheele fransche drukpers in zijne magt heeft en ook bijna al hare manifestatien bestuurt, zoo dat het bij slot van rekening verantwoordelijk zou zijn voor al hetgeen in de dagbladen wordt medegedeeld. Om allen schijn van zulk eene verantwoordelijkheid van zich af te werpen, meent het niet beter te kunnen doen dan de genoemde afdeeling, die meer zorg en overlast geeft dan dat zij diensten bewijst, af te schaffen.

Turkye.

De fransche Moniteur, zegt in zijn nommer van 29 junij: „Het begin der regering van Abdul Aziz schijnt iets goeds te beloven. Volgens de berigten uit Konstantinopel is de bevolking vol vertrouwen op de edele bedoelingen van haren nieuwen souverein en op zijn vasten wil om ze te verwezenlijken, en de opvolger van Abdul Medschid schijnt gezind om niets te verzuimen wat dienen kan om de betrekking tusschen het turksche rijk en de europesche mogendheden op goeden voet te houden.

„Men verwachtte eergisteren de afkondiging van een grootheerlijk bevelschrift, hetwelk, om zoo te zeggen, het politieke programma der nieuwe regering zal zijn, en dat, hiervan zijn wij zeker, aan de behoeften van Turkye en aan Europa's opregte wenschen zal beantwoorden."

— De nieuwe sultan schijnt zich niet te vreden te stellen met toezeggingen van bezuinigingen en hervormingen zoo als zijn overleden broeder, die wel goede voornemens had, maar geen kracht om ze uit te voeren. Abdul Aziz heeft zijne beloften dadelijk door daden doen opvolgen. Een zijner eerste daden was het uitvaardigen van een bevel tot ontruiming van den serail. Al de geëmploijeerden bij den harem die de baten van de schatkist op zulke buitensporige wijze verkwisten, hebben hun ontslag gekregen, terwijl op eene andere wijze in hun onderhoud zal worden voorzien. Voor de sultanes, dat is te zeggen die vrouwen die kinderen hebben, is de oude serail ingerigt; de andere zijn voorloopig ingedeeld in de harems der verschillende staatsambtenaren, om vervolgens op last van den sultan overeenkomstig de gebruiken in het huwelijk te treden. Een niet minder belangrijke maatregel door den nieuwen vorst genomen, bestaat daarin dat de heffing ten voordeele van de civiele lijst, die nu tot ongeveer 75 millioen per jaar gestegen was, tot op 12 millioen verminderd is. Deze som wordt nog volkomen toereikend geacht voor de behoeften van het vorstelijk huis; vooral als men de opbrengst van bijzondere eigendommen van den sultan, die met groote nauwgezetheid worden beheerd, daarbij in aanmerking neemt.

Deze maatregelen zullen zoo wel binnen als buiten het rijk een gunstigen indruk te weeg brengen, en wanneer zij door meerdere worden opgevolgd, zal de bekommering aangaande den toestand van het turksche rijk wel eenigermate verdwijnen. Die bekommering vindt voor een groot deel haren grond in de verbittering, die de turken tegen de christenen koesteren en die elk oogenblik dreigt in een openlijken strijd uit te barsten, en nu vleit men zich dat, naar mate de regering zich krachtig zal betoonen om aan alle nationaliteiten en godsdiensten gelijke bescherming te verleenen, naar die mate de voogdijschap welke Europa thans op Turkye uitoefent, zal kunnen worden opgeheven of ten minste zal kunnen overgaan in een zuiver zedelijk toezigt, dat de beschaafde staten van Europa op elkander uitoefenen of beweren uit te oefenen. Mogt deze verwachting zich verwezenlijken, dan zal Turkye welligt eene voegzame plaats onder de europesche staten innemen.

Italie.

Het dagblad van Turyn meldt dat bij de regering is ingekomen het berigt van moordaanslagen tegen Garibaldi, wien men onmiddellijk daarvan kennis heeft gegeven; tevens zijn maatregelen van voorzorg genomen, ten einde men het eiland Caprera niet kome bezoeken.

Te Napels zijn twee bourbonsche comittés ontdekt, ten gevolge waarvan inhechtenisnemingen hebben plaats gehad; 500 geweren zijn bij die gelegenheid te Napels in beslag genomen.

— In de italiaansche kamer van afgevaardigden heeft zaturdag eene zeer levendige beraadslaging plaats gehad over het wetsontwerp, waarbij magtiging wordt gevraagd om de voorloopige beschikking over het budget, welke met 1 julij zou ophouden, voort te zetten.

Een voorstel der commissie om het opbrengen eener oorlogsbelasting uit te strekken tot de provincien van het zuiden, had eene hevige beweging ten gevolge. De meerderheid der zuidelijke afgevaardigden verwierp dat denkbeeld. Ten slotte is een voorstel van den heer Carutti, met hetwelk het ministerie zich vereenigde, aangenomen; daarbij wordt bepaald dat de regering maandag een wetsontwerp zou indienen om het opbrengen der oorlogsbelasting uit te strekken tot de toskaansche en zuidelijke provincien.

Met 228 tegen 24 stemmen is eindelijk eerstbedoeld ontwerp aangenomen waarbij de beschikking over het budget tot het eind van dit jaar wordt goedgekeurd.

Zeetijdingen.

Den 24 junij is van Cardiff naar de Simonsbaai gezeild, het barkschip *Zeepaard*, gez. T. Tjebbes.

Betaling van coupons.

De coupons der 3 pct. Fransche certificaten, administratie Hope & co., Ketwich & Voombergh en wed. W. Borski, verschenen 22 junij 1861, worden betaald met f 6,96.

Handelsberigten.

Rotterdam 1 julij.

Heden is afgedaan de lading circa 8000 balen necransie rijst, per Lorentsen tot f 6½.

De verkoopen gedurende de maand junij hebben bestaan in:

Koffij.	300 balen	Java, hooggeel a bruin	45	à	53	ct.
	1400 „	dito geelachtig a geel	40	„	44	„
	7300 „	dito blank	39	„	40½	„
	1900 „	dito groen a fijn groen	40	„	45	„
	23700 „	dito goed ordinair bl. en groen acht.	38	„	40	„
	2200 „	Padang	38½	„	40	„
	1900 „	Brasil en Santos	30	„	36	„
	37700 balen.					
		Ceylon veiling 28 junij.				
	671 vaten,	300 balen Plantation	41	„	43½	„
		1090 „ Native	38	„	—	„
Rijst.	4400 balen	2e soort tafel	10	à	—	gl.
	16000 „	Java blank a mooi grof blank	8¼	„	10	„
	300 „	dito Carga	7¼	„	—	„
	6000 „	Arracan	6⅛	„	6⅝	„
	26700 balen.					
Peper.	1500 balen		23	à	23½	ct.
		Thee-veiling 27 junij.				
Thee.	190/4, 171/12,	kist. Congo	80	à	85	ct.
	299/-, —/-.	„ Pecco	130	„	133	„
	68/-, —/-,	„ Japan	62	„	64	„

De voorraad onverkocht bij de Ned. handelmaatschappij was:

	3 junij 1859. O.-Ind.	W.-Ind.	1860. O.-Ind.	W.-Ind.	1861. O.-Ind.	W.-Ind.
Koffij.						
Amst.	203000 b.	—— v. —— b.	188100 b.	—— v. — b.	168500 b.	— v.
Rott.	215000 „	250 „ —— „	190600 „	—— „ — „	112200 „	— „
Dordr.	32500 „	—— „ —— „	32450 „	—— „ — „	12900 „	— „
Midd.	26100 „	—— „ —— „	49700 „	—— „ — „	27100 „	— „
Schied.	29900 „	—— „ —— „	21550 „	—— „ — „	24100 „	— „
Java	506500 b.	250 v. —— b.	482400 b.	—— v. — b.	344800 b.	— v.
Ceylon	6293 „	583 „ —— „	—— „	—— „ — „	—— „	— „
Brasil	16755 „	—— „ —— „	—— „	—— „ — „	—— „	— „

Specerijen.	1859.	1860.	1861.
Noot	1658 vat.	1823 vat.	2058 vat.
Foelie	608 „	793 „	853 „
Nagelen	— „	360 „	1118 „
Kaneel	2806 fardeel.	2424 fardeel.	2714 fardeel.
Peper	5267 balen.	8390 balen.	7502 balen.

De voorraad op ontvangcedullen bij de Ned. handelm. was:

Koffij.	30 junij 1859.	30 junij 1860.	29 junij 1861.
te Amsterdam	100650 b. — v.	81532 b. — v.	39354 b. — v.
„ Rotterdam	36918 „ — „	45227 „ — „	27401 „ — „
„ Dordrecht	11549 „ — „	6204 „ — „	1657 „ — „
„ Middelburg	14642 „ — „	7654 „ — „	5916 „ — „
„ Schiedam	11774 „ — „	15304 „ — „	3995 „ — „
	175533 b. — v.	156011 b. — v.	78323 b. — v.

Specerijen. liggende te Amsterdam en te Rotterdam.

	30 junij 1860.	31 dec. 1860.	29 junij 1861.
Noot	3282 vaten.	4064 vaten.	3778 vaten.
Foelie	1159 „	1400 „	1216 „
Nagelen	3338 „	3397 „	3187 „
Kaneel	2208 fard.	2896 fard.	2008 fard.
Peper	511 balen.	1058 balen.	911 balen.

Afgeleverd door de Nederlandsche handelmaatschappij:

	1859.	1860.	1861.
Januarij . .	25902 b. 22 v.	42712 b. — v.	17741 b. — v.
Februarij .	32079 „ — „	26578 „ — „	48984 „ — „
Maart . . .	42816 „ — „	137947 „ 71 „	34648 „ — „
April . . .	215630 „ — „	138925 „ — „	250773 „ — „
Mei	63806 „ — „	73413 „ — „	200685 „ — „
Junij . . .	20635 „ — „	22626 „ — „	30554 „ — „
	400868 b. 22 v.	442201 b. 71 v.	583365 b. — v.

De voorraad van Banca tin op ontvang-cedullen, voor de Nederlandsche handelmaatschappij, was den 29 junij:

Te Amsterdam . . . . / „ Rotterdam . . . . / „ Middelburg	17525 blokken.	20896 blokken.
Afgeleverd in junij	9115 „	6820 „
Nieuwe voorraad	2358 „	9206 „

Meekrapprijzen.

Rotterdam 1 julij.

Van meekrap werd heden weinig aangeboden. Tot vorige prijzen bestond er redelijke kooplust.

Graanmarkten.

Amsterdam 1 julij.

Tarwe en gerst prijshoudend.
Raapolie op zes weken f 39¼. Lijnolie op zes weken f 32¼

Rotterdam 1 julij.

Haver was heden 10, paardeboonen en wit zaad 20, witte- en bruineboonen 56 cent lager.

Axel 29 junij.

Tarwe f 9,55 a f 10,35; Rogge f 6,55 a f 6,70; Wintergerst f 6,55 a f 6,90; Zomer dito f 5,85 a f 6,05; Haver f 3,95 a f 4,65; Paardeboonen f 7,45 a f 8,05; Boekweit f 7,45 a f 7,75.

Prijzen van effecten.

Amsterdam 1 julij.

Nederland.	Certific. Werkelijke schuld	2½	pct.	63¾
	dito Nationale dito	3	„	75⅝
	dito dito dito	4	„	99
	Aand. Handelmaatschappij . . .	4½	„	134⅜
Rusland.	Oblig. 1798/1816	5	„	103
	Certific. Hope & co.	4	„	76¾
	dito dito 1855, 6de serie.	5	„	95
	dito	6	„	57⅛
	Aand. spoorweg			194
	Leening 1860.	4½	„	89⅝
Polen.	*Schatkistobligatien*	4	„	76⅜
Spanje.	Obligatien	1¾	„	42½
	dito binnenlandsch	3	„	47¼
	Certific. coupons bewijzen			—
	Crediet instelling			—
Oostenrijk.	Obligatien Weener metalliek . .	5	„	46⅜
	dito amsterdamsche	5	„	69
	dito nationale	5	„	54⅛
	dito 1847/1852	2½	„	—
	Bank actien	3	„	—
Belgie.	Certificaten bij Rothschild	2½	„	—
Portugal.	Obligatien	3	„	46¾
	dito nieuwe	3	„	46⅞
Grenada.	dito			15
Venezuela.	dito	2¼	„	18¼
Illinois.	dito	7	„	87⅝
Mexico.	dito	3	„	22

Prijzen van coupons en losbare obligatien.

Amsterdam 27 junij.

Metalliek f 21,15; Napelsche f—,—; Diverse engelsche in £ f 11,85; Engelsche Russen f 11,85; Fransche f 55,87½; Belgische f 56,—; Pruissische f 35,—; Spaansche piasters f 2,40; Spaansche coupons per fr. f —,—; Hamb. Russen f 32,87½; Russische in zilveren roebels f 32,75; Poolsche in fl. f 27,50; Nationale metalliek f 29,05; Dollars f —,—

Advertentiën.

Heden overleed alhier de WelEd. Geboren Heer PAULUS JACOB MACARÉ, in den ouderdom van ruim 55 jaren.
Nieuw- en Sint-Joosland, 27 Junij 1861.
Eenige kennisgeving.

Op den 27 Junij jl. overleed te Zuidzande onze oudste Zoon J. H. GRAUSS, in den ouderdom van 31 jaren.
Middelburg, G. H. GRAUSS.
den 1 Julij 1861. J. J. REVERS.

Heden overleed onze geliefde Moeder en Behuwdmoeder, Mejufvrouw de Weduwe W. MORTIER — DE RUYTER, in den ouderdom van 62 jaren.
Gorinchem, J. C. MORTIER.
den 28 Junij 1861. J. VAN HOEVE Jr.

Op den 28 Junij 1861 overleed te Schiedam, in den ouderdom van 86 jaren, onze geliefde Moeder en Behuwdmoeder HELENA GROENENDAAL, Weduwe J. BLONK.
A. GOUKA.
Algemeene kennisgeving. M. GOUKA — BLONK.

Voor de vele bewijzen van deelneming, ontvangen bij het overlijden onzer geliefde Dochter, betuigen wij onzen hartelijken dank.
J. P. SMITH.
M. M. SMITH — VISSER.

De Heer en Mevrouw VAN SONSBEECK betuigen hunnen welmeenenden dank voor de veelvuldige bewijzen van deelneming, hun betoond bij gelegenheid der viering van hunne 25jarige Echtvereeniging, op den 29 Junij ll.

De genen welke nog eenige vordering mogten hebben ten laste de Nalatenschap, of iets mogten verschuldigd zijn aan den Boedel van wijlen Jongvrouw SUZANNA PETRONELLA MEYNERS, overleden op den 21 Maart 1861, gelieven daarvan opgave of betaling te doen vóór den 15 Julij eerstkomende, ten Kantore van den Notaris WOUTERSEN, op de Markt binnen deze Stad.

TENTOONSTELLING HAARLEM.

De Secretaris der alhier gevestigde Sub-commissie voor de Nationale Tentoonstelling van Nijverheid te Haarlem geeft bij deze kennis, dat bij hem verkrijgbaar zijn **LOTEN** in de **Loterij van Voorwerpen** afkomstig uit gemelde Tentoonstelling; de prijs van het LOT is DRIE GULDEN. Het Plan dier Verloting ligt mede bij hem ter inzage.

De Secretaris voornoemd,
J. W. DE RAAD.

NEDERLANDSCHE HANDELMAATSCHAPPIJ.

De in de vergadering van Commissarissen goedgekeurde **Balans** over het boekjaar 1860, benevens die van het Reservefonds over het zelfde tijdvak, zullen voor de Aandeelhouders ter visie liggen van den 24 Junij tot en met den 9 Julij 1861, ter Secretarie van de Directie te Amsterdam, bij de Agenten der Maatschappij te Rotterdam, Dordrecht en Middelburg, en bij de Kamers van Koophandel en Fabrieken te 's Gravenhage en Leiden.
Amsterdam, den 22 Junij 1861.

ZEEUWSCHE MAATSCHAPPIJ VAN STOOMVAART.

De Directie adverteert dat zij op Donderdag den 4 Julij aanstaande, des middags ten 2 ure, ten huize van den Heer J. C. MEIJER, in de Noordstraat, **Rekening** en **Verantwoording** zal doen over het dienstjaar 1860, tot bijwoning waarvan de Vennooten worden uitgenoodigd.
Middelburg, 20 Julij 1861.

M A R I N E.

OPENBARE VERKOOPING aan 's Rijks Werf te **Vlissingen**, op Vrijdag den 5den Julij 1861, des voormiddags ten 10 ure, van voor 's Rijks dienst afgekeurde Goederen en Voorwerpen, als:

Eiken, Dennen en ander BRANDHOUT, Schalen, Spaanders, Afbraak van Beschietwerk enz.,

waarvan de bezigtiging kan geschieden twee dagen te voren; en zullen de veilings-conditien alsdan zijn gedeponeerd ter Griffie van voorschrevene Werf.

Vlissingen, den 24 Junij 1861.
De Vice-Admiraal, Adjudant van Z. M. den Koning in B. D.,
Directeur en Kommandant der Marine,
DE SMIT v. D. BROECKE.

De Notaris TH. VAN UIJE PIETERSE zal op
Vrijdag 5 Julij 1861,
des avonds 7 ure precies, in het HOTEL DE COMMERCE te **Vlissingen**, in het openbaar ter verkoop presenteren

EEN HUIS EN ERF,

te Vlissingen, op de Oostzijde van de Nieuwe Haven, wijk K no. 177. *Grondlasten f 19,32.*
Daags te voren te bezigtigen.

NOTARISHUIS.

VERKOOPING op Vrijdag den 5 Julij 1861, ten overstaan van den Notaris W. L. WOUTERSEN, van **MEUBELAIRE GOEDEREN,** waaronder een Kabinet, Chiffonnières, Secretaires, Tafels, Stoelen, Spiegels, Schilderijen, eene groote partij **Mans-, Vrouwen- en Kinder-Schoenen, Laarzen** en **Pantoffels**, gemaakt Goud en Zilver, Mans- en Vrouwe-Kleederen, eene Piano, 12 nieuwe Tuinstoelen, eene Karet en veel meer andere Goederen. Alles op Donderdag te voren van 10 tot 5 ure voor een ieder te zien.
Zindelijke Goederen kan men nog bijbrengen.
L. C. HONDIUS,
Ondernemer van openbare Verkoopingen,
Taxateur en Boedelschikker.

VERKOOPING VAN MEUBELEN, HUISRAAD
EN ANDERE GOEDEREN.

Maandag 15 Julij 1861 en volgende dagen, op de Vlasmarkt wijk L No. 22 te Middelburg, ten overstaan van den Notaris W. L. WOUTERSEN, waaronder Kabinetten, Bureaux, Bufetten, Kanapé's, een zes Octaafs Piano, Colis-, Ronde-, Penant-, Speel-, Lade- en andere Tafels, Spiegels, Schilderijen, Stoelen, Kleer- en Boekenkassen, Schrijflessenaars, eene moderne Brandkast, Kistenhouten Dekenkist, Meubelgordijnen, glazen Kroonen, Kamerschermen, Ledikanten met en zonder Behang, Bedden, Kussens, Dekens, Bed- en Tafellinnen, Smirnasche en andere Tapijten, 2 Persen, verschillende Vuurhaarden; voorts gemaakt Goud en Zilver, Juweelen, Pendule, Pleetwerk, Porcelein, Bisquit- en andere Beeldjes, Tafelservies en Glaswerk, Koper-, Tin- en Blikwerk; voorts eenige Liefhebberijen, waaronder een Brandspiegel met fraai Geschilderde Brandglazen, Illuminatiekast, Tooverlantaarn, Microscopen en Verrekijkers, eene aanzienlijke partij Hoorens, Schelpen en Gesteenten. Eindelijk twee Barouchetten, eene Kirreboe, Boerenwagen, Paardentuigen en Stalgereedschappen.
J. DE SCHINKEL,
Taxateur en Boedelschikker.

Algemeene Kijkdag Vrijdag 12 en Zaturdag 13 Julij, van 10—1 en 2—5 ure.

De Notaris P. VAN DE GRAAFF zal op Dingsdag den 16 Julij 1861, des avonds ten zeven ure, op de Bovenzaal der Societeit DE VEREENIGING, op de Groote Markt te Middelburg, in het openbaar verkoopen:

Een **HUIS en ERF**, staande en gelegen binnen Middelburg, op de Rotterdamsche Kade, waarin sedert jaren de **Tabaksaffaire** en de **Branderij** wordt uitgeoefend, gemerkt wijk Q no. 245.

Een **HUIS en ERF**, aldaar in de Lange Singelstraat, wijk N no. 172.

Een **HUIS en ERF**, aldaar in de Schuifvlotstraat, wijk O no. 283.

Twee 1/30 Aandeelen in de Meestoof genaamd MIDDELBURG.

Twee 1/32 Aandeelen in het Barkschip WESTKAPELLE.

1/50 Aandeel in het Barkschip MARIA.

Nadere inlichtingen te bekomen ten Kantore van voornoemden Notaris.

KOSTSCHOOL TE HEINKENSZAND.

De ondergeteekende berigt aan Ouders of Voogden dat er weder gelegenheid bestaat tot plaatsing van eenige Jonge Lieden.
J. A. AUGUSTIJN, Instituteur.

Dem Herrn J. LIMBACH, Pianofortebauer zu Middelburg, habe ich den verkauf meiner **Instrumente** für die Provinz Zeeland übertragen.
Cassel, im Juni 1861. CARL SCHEEL.

Naar aanleiding van bovenstaand, berigt neem ik de vrijheid mede te deelen, dat bij mij bereids een **KABINET-VLEUGEL (Pianinovorm)** van den Heer CARL SCHEEL is ontvangen.

Het kunstminnend Publiek wordt mitsdien uitgenoodigd dezen te komen bezigtigen, ten einde met dit zoo beroemde Fabriekaat kennis te maken.

Tevens zijn ook soliede nieuwe en bespeelde **Pianino's** voorhanden, en beveel ik mij aan voor alles wat tot het vak van Pianomaker en Stemmer behoort.
Wal, B 41. J. LIMBACH, Pianomaker.

De ondergeteekende berigt de ontvangst van **NIEUWE HARING** (geen Groene). Zoodra deze laatste, welke spoedig te wachten is, zal zijn aangekomen, hoopt zij het haren Begunstigers per Courant mede te deelen.
J. M. T. VAN DE KREKE — FELTEN,
Lange Noordstraat.

MANUFACTUREN.

Gedurende de maand Julij nog **Uitverkoop** van de voorhanden zijnde Goederen, tot lage prijzen, bij
A. DE GRAAG, Noordstraat.

J. J. GEULEN

berigt aan allen, die belang stellen in de **Portretten** van de Heeren **Gobbels** en **Bergstein**, en daarvan nog niet in het bezit zijn, dat dezelve op weinig exemplaren na zijn uitverkocht.

Een PAARD (keur uit drie) en **een Veulen** TE KOOP, bij G. DELLEBEEKE, Welzingen.

Ten spoedigste gevraagd op een zeer drukken Wollen en Linnen **Naaiwinkel**, **MEISJES** uit den fatsoenlijken Burgerstand, alsook een ordelijk **Vrijmeisje.** — Adres bij VAN BENTHEM & JUTTING.

Terstond eene **Meid** als **Noodhulp** benoodigd, tegen f 2 in de week. Adres bij J. C. & W. ALTORFFER.

Terstond eene Burger **Dienstmeid** benoodigd. Adres Wagenaarstraat, D 78.

CONFRÈRIE VAN ST. SEBASTIAAN.

DERDE ZOMER-CONCERT in het **Schuttershof De Edele Handboog,** Donderdag 4 Julij 1861, des avonds ten zeven ure.

STOOMBOOTDIENST
TUSSCHEN MIDDELBURG EN ROTTERDAM.

Uren van vertrek in Julij.

VAN MIDDELBURG:				VAN ROTTERDAM:			
Dingsdag	2	's morg.	6,30	Dingsdag	2	's morg.	11,30
Donderdag	4	„	8,30	Woensdag	3	namidd.	1,30
Vrijdag	5	„	9,30	Vrijdag	5	's morg.	6 ure.
Zaturdag	6	„	10,30	Zaturdag	6	„	7
Zondag	7	„	11	Zondag	7	„	7
Maandag	8	„	11,30	Maandag	8	„	8,30
Dingsdag	9	's midd.	12 ure.	Dingsdag	9	„	8,30
Donderdag	11	's morg.	6	Woensdag	10	„	8,30
Vrijdag	12	„	6	Vrijdag	12	„	10,30
Zaturdag	13	„	6	Zaturdag	13	„	10,30
Zondag	14	„	6	Zondag	14	„	10,30
Maandag	15	„	6	Maandag	15	„	10,30

☞ De maandelijksche **Afvaartlijstjes** zijn door welwillende tusschenkomst van onderscheidene Heeren Postdirecteuren, ten hunnen Kantore, zoo wel als bij de Agenten der Maatschappij verkrijgbaar gesteld, tegen betaling van twee cent.

SNELPERSDRUKKERIJ VAN DE GEBROEDERS ABRAHAMS.

Bijvoegsel van de Middelburgsche courant.
van dingsdag 2 julij 1861.

BEHANDELING
VOOR HET PROVINCIAAL GEREGTSHOF IN ZEELAND
VAN DE ZAAK VAN
ADRIAAN POLDERMAN,
BESCHULDIGD VAN
moedwillige nederlaag zijner huisvrouw.

Zittting van zaturdag 29 junij.

Bij de hervatting der gisteren gestaakte werkzaamheden wordt het woord verleend aan den heer mr. Ph. van den Broecke, als verdediger van den beschuldigde.

Die spreker vangt, zigtbaar aangedaan, met de betuiging aan, dat de taak welke hij heden te vervullen heeft, zwaar op hem drukt, te zwaarder als hij zich te binnen brengt de vorige halszaak welke hij voor dit geregtshof te bepleiten had. Toen mogt er eene vrijspraak van den beschuldigde volgen, en op het vernemen daarvan hoorde men ook in de geregtszaal het niet te bedwingen gejuich der menigte weêrgalmen; in het ondenkbare geval dat de regter den tegenwoordigen beschuldigde mogt vrijspreken, zou echter ongetwijfeld een raauwe kreet van verontwaardiging uit de menigte opstijgen. Toen werd de vrijgesprokene door de juichende menigte als het ware in triomf naar zijne woning begeleid, — thans zou het ook in dat geval bijna niet doenlijk schijnen om den vrijgesproke ne te onttrekken aan de beleedigingen van de zijde der verontwaardigde menigte. Dit is voorzeker voor pleiter eene zeer ontmoedigende tegenstelling, en ofschoon hij geenszins de meening is toegedaan dat de stem van het volk altijd Gods stemme zou zijn, zoo kan het den verdediger toch niet onverschillig zijn of hij in die stem des volks de uitdrukking van gevoel, van medelijden, dan wel van wraak verneemt.

Thans echter komt pleiter ook den regter geene vrijspraak vragen, maar alleen dezen beschuldigde verdedigen tegen den eisch tot doodstraf, welke gisteren door den ambtenaar van het openbaar ministerie tegen hem is uitgesproken. Zoo lange die doodstraf — en moge het niet lang meer zijn, vervolgt pleiter — in de nederlandsche wet staat geschreven, is de regter gehouden haar toe te passen in de gevallen bij die wet zelve voorgeschreven. En de regter zou ze ook thans moeten uitspreken, wanneer al hetgeen door het openbaar ministerie ten laste van Adriaan Polderman is aangevoerd, louter en onwederlegbaar waarheid ware, op welke niets viel af te dingen. Pleiter meent echter dat hij de hechtheid mag betwisten van eenige gronden waarop de redenering van den procureur-generaal gebouwd is. Welke bezwaren er ook mogen gerezen zijn tegen den beschuldigde, hij meent dat het niet wettig, niet overtuigend is bewezen, dat de gruwzame daad door hem is gepleegd met voorbedachten rade. Om die meening te ontvouwen, wenscht de verdediger twee stellingen te ontwikkelen: I. dat er bij Polderman geene premeditatie bestond tot doodslag, op het oogenblik dat deze zijn bed in den bewusten nacht verliet, om zich naar dat van zijne vrouw te begeven, en II. dat, ook zelfs al ware dit bewezen, toch in casu niet het plegen van doodslag met voorbedachten rade kan worden aangenomen.

Vooraf wenscht pleiter echter eenige feiten na te gaan, en bepaaldelijk de aandacht te vestigen op de toedragt der feiten op den noodlottigen avond van den moord, ten einde aan te toonen dat de opgave van den beschuldigde te dier zake volkomen aannemelijk is, en wel om de innerlijke geloofwaardigheid der voorstelling van het gebeurde, en ten anderen omdat zij geheel wordt gestaafd door de afgelegde getuigenissen en de rapporten der deskundigen.

De verdediger herhaalt hierop beknoptelijk dat de bekentenis van den beschuldigde hierop nederkomt: Op den avond van zondag 27 januarij jl. begaf hij zich omstreeks 9 ure naar zijne legerstede; eenigen tijd later ging de vrouw naar de hare; korten tijd daarna hoort beschuldigde dat de vrouw haar bed weder wil verlaten; om zich daarvan te vergewissen, staat hij op en begeeft zich tot nabij haar bed; nog vóór dat hij onder haar bereik komt, tracht de vrouw die opzat, naar hij meent op hare knieën, naar hem te slaan met eenig voorwerp, dat later gebleken is te zijn de ten processe voorhanden ijzeren vuurlepel. Daarop schiet hij toe, neemt haar dat voorwerp af en brengt haar een slag toe, welke hij moest onderstellen dat doodelijk was, omdat de vrouw nederzeeg; in die meening bragt hij haar hoofd onder de kussens en drukte daarop tot hij geenerlei teeken van leven meer bespeurde. Dit geheele verhaal, meent spreker, is aannemelijk als innerlijk geloofwaardig. Deed beschuldigde daarbij iets om het voorval te verzachten of zijne schuld te verkleinen? Neen; hij zei van den aanvang af dat er geenerlei woordentwist had plaats gegrepen; hij verzweeg nimmer de oogenschijnlijk zoo verzwarende omstandigheid dat hij haar niet alleen sloeg, maar daarna het hoofd onder de kussens duwde. En toch kon hij dit althans best verzwegen hebben; immers hij, die geen deskundige is, kon onmogelijk veronderstellen dat de sporen van verstikking bij het geregtelijk geneeskundig onderzoek zouden aan den dag komen. Er bestaat alzoo geenerlei reden om die opgave van den beschuldigde niet aan te nemen.

Maar zij wordt ook versterkt door de opgaven der getuigen. Immers het was niet zulk eene bijzonderheid dat de vrouw des nachts opstond. Uit de verklaring van den heer mr. J. van de Graft toch is gebleken dat zij hare raadslieden afschriften bezorgde van papieren die zich in een der zakken van 's mans kleederen bevonden, en dit moet nog wel noodzakelijk zijn geschied tijdens zij in eene andere kamer sliep en zich dus tot dat einde door de woonkamer moest begeven naar het opkamertje, alwaar Polderman te bed lag. Eene andere bevestiging van de opgave des beschuldigden vindt men in het feit dat de vrouw zelf erkende gewapend te bed te liggen, aan hare vrienden wien zij haren angst voor den man kenbaar maakte.

Met verwondering verklaart pleiter door het openbaar ministerie alleen te hebben hooren gewagen van een zakje met zand. Eenige getuigen noemden ook bepaaldelijk nog andere voorwerpen. De welsprekendste getuigen ten gunste van Polderman zijn echter, volgens den verdediger, de zoogenaamde stomme getuigen, namelijk de voortreffelijke rapporten der deskundigen. Daarin wordt toch nadrukkelijk verklaard dat op de in de procedure genoemde verschillende voorwerpen. als hamers, messen enz. geen enkel bloedvlekje te vinden was en verder dat de wonden aan het hoofd der verslagene moeten zijn toegebragt met een sikkelvormig, niet scherp snijdend, werktuig. Ter teregtzitting verklaarden de geneesheeren dat de voor handen vuurlepel zeer waarschijnlijk tot het toebrengen dier wonden kan gediend hebben. Eene andere aan het onderlijf bevondene wonde kan, zeggen zij, niet door het mede voorhandene dolkmes zijn toegebragt, maar is zeer waarschijnlijk gemaakt met de grondboor waarmede de getuige Paauwe nasporingen naar het lijk in den grond deed. Verder verklaren zij dat de dood waarschijnlijk niet het gevolg van de wonden maar van verstikking is geweest. Nog eene gewigtige omstandigheid acht de verdediger deze: dat de grootste wonde is veroorzaakt door een van den kruin in schuinsche rigting afglijdenden slag. De verslagene moet dus regtop gezeten hebben, want zoodanige wond kan onmogelijk aan haar in liggende houding zijn toegebragt, en verder drukken ook de deskundigen de meening uit dat vermoedelijk reeds op den eersten slag bedwelming is gevolgd.

Al wat dus bekend is geworden, sluit volkomen met de verklaringen van den beschuldigde. Daarom heeft het pleiter hoogstens verwonderd, gisteren door den heer procureur-generaal te hebben hooren beweren dat er niets zou aanwezig zijn om de bewering des beschuldigden aannemelijk te maken en het veeleer waarschijnlijk is dat hij zijne vrouw in den slaap heeft verrast. En het voornaamste argument, voor die stelling bijgebragt, is: dat er niets blijkt van eenige worsteling, maar pleiter herinnert dat er bij de door hem voorgedragene opvolging der feiten van geenerlei worsteling bij het uit de handen rukken van den vuurlepel sprake behoeft te zijn. De sporen daarvan zouden echter volgens de deskundigen toch moeijelijk meer te onderkennen zijn, omdat de ontbinding van het lijk juist in de handpalmen scheen aangevangen te zijn.

Thans gaat de verdediger in het kort het huwelijk van den beschuldigde met Maatje Kodde na. In 1848 voltrokken, schijnt dit volgens verklaring van verschillende getuigen tot vóór drie of welligt vier jaren zeer gelukkig te zijn geweest. Wat was oorzaak dat daarin verandering kwam? Dit is voorzeker een hoogst moeijelijke vraag; als spreker echter den geheelen indruk nagaat welken deze zaak en de uitvoerige instructie bij hem achterliet, dan valt het niet te betwijfelen of die oorzaak was jaloezij.

De procureur-generaal stelde gisteren het alternatief: jaloezij of geldzucht. Pleiter verklaart dat bij hem tot op gisteren, zelfs niet in de verte, geldzucht is in gedachten gekomen. Met zoodanige zucht rijmt, zijns inziens, niets in de geheele zaak; met jaloezij daarentegen is alles in verband te brengen. Deze kan eene oplossing geven voor de plotseling veranderde verhouding tusschen de echtgenooten, voor de daarop gevolgde verzoening enz. Het openbaar ministerie beriep zich bovenal op het feit der door Polderman aangegane geldleening, maar dat komt onverklaarbaar voor, wanneer men die zaak in haar juist verband beschouwt, en let op de getuigenis van de heeren mr. Borsius en van Uye Pieterse. Beschuldigde heeft blijkbaar de hypotheek van f 15,000 willen sluiten om slechts één schuldenaar te hebben; hij verliet den notaris van de Graft om zich van het ministerie van den heer van Uye Pieterse te bedienen; natuurlijk was het daarbij te voorzien dat eerstgenoemde bij gevolg de oplegging zou verlangen zijner vorderingen, waarover deze dan ook in geenen deele hard kan gevallen worden; de uitkomst leerde dat die onderstelling juist was. Noch hieruit, noch uit eene tijdelijke belegging van het overschot in russische effecten kan iets blijken van geldzucht.

De verdediger wenscht overigens — om ligt te bevroeden redenen — niet meer uit te weiden over eenige feiten welke aan den dag zijn gebragt door de verklaringen van twee der à décharge gedagvaarde getuigen. Maar toch wenscht hij met een enkel woord aan de regters te vragen welken indruk zij daarvan in het algemeen ontvingen? Moet deze niet van dien aard zijn dat hij pleit voor des verdedigers stelling, dat minnenijd eene groote rol in dit treurige regtsgeding speelde.

En thans is pleiter verpligt — hoe ongaarne hij ook daartoe overgaat — een oogenblik stil te staan bij het karakter der verslagene vrouw. Als hij nagaat wat daarvan blijkt, dan toont dit wel aan dat bij haar geene inschikkelijkheid, geene toegevendheid, geene zachtaardigheid wordt aangetroffen. Haar hevig karakter blijkt uit het voorgevallene en reeds aangehaalde met de eijeren. Uit de getuigenissen, van de heeren mr. van de Graft en de Ruyter blijkt ook dat zij dikwerf klappen met klappen, kwaad met kwaad vergold. Ten bewijze daarvan kan ook strekken het gevondene concept eener advertentie, harerzijds in de courant tegen haren man te plaatsen. Pleiter leest verder een paar zinsneden uit een briefje, bij de processtukken voorhanden en dat schijnt bestemd geweest te zijn voor hare raadslieden: daarin schrijft de overledene dat zij haren man bezig zag de meubelen op te schrijven en erkent dat hare oogen als bliksems schoten, dat zij vreesde een ongeluk van woede bij die gelegenheid te krijgen, dat zij haar gal voelde opkomen, dat zij wenschte dat haar man dood was.

De opschrijving der meubelen nu, meent hij dat alleen was ten gemakke van den notaris die zich eerlang met den verkoop zou belasten en in ieder geval geene wettige reden te geven tot zoo hevige gemoedsaandoeningen bij de vrouw.

Van den 20 augustus tot den 1 october 1860 heerschte tusschen de echtgenooten eene volkomene harmonie. Dat bewijst laatstgenoemde dag zelf. Spreker gaat hierop de geschiedenis met het bankbriefje na, en ofschoon hij niet wil beweren dat het niet verstandiger geweest ware van Polderman om toe te geven aan het verlangen betrekkelijk de belegging dier gelden, mag het niet ontkend worden dat dit feit hem toch in de hoogste mate moest verbitteren en deed besluiten om zijne woning naar Vlissingen over te brengen.

De verdediger meent voorts dat het uit de verklaringen van eenige getuigen is op te maken dat beschuldigde nimmer tot beleediging of mishandeling overging dan wanneer hij beschonken was.

Tot de ontwikkeling zijner twee stellingen overgaande, verklaart pleiter in geen regtsgeleerd betoog te zullen treden over premeditatie. Bij leeken moge het denkbeeld bestaan dat de wil om te dooden eo ipso de voorbedachte rade met zich voert; die dwaling is voor den regter duidelijk genoeg. De meeste regtsdoctoren verschillen echter sedert lange jaren omtrent het tijdsbestek dat verloopen kan tusschen het voornemen en de daad. Hij haalt tot staving dier meening eenige schrijvers aan en betoogt verder dat altijd voor den regter de bepaling of er werkelijk premeditatie heeft plaats gehad, hoogst moeijelijk is. Te regt zegt een fransch schrijver dat God alleen het menschelijk hart kan beoordeelen.

De premeditatie behoort intusschen zeker enkel te worden opgemaakt uit feiten welke de daad voorafgingen. Het openbaar ministerie heeft gemeend ten deze ook in dit geding een gerucht te moeten ter sprake brengen, waarover spreker gehoopt had dat men het stilzwijgen zou bewaren. Dat scheen als het ware eene insinuatie, die — 't zij met eerbied gezegd — hem ongepast voorkomt bij het openbaar ministerie. Hij bedoelt het gerucht omtrent eene vergiftiging van des beschuldigden eerste vrouw. Te dien aanzien stelt spreker een dilemna: Wij weten uit het getuigenverhoor dat de geneeskundige die bedoelde vrouw behandelde, verklaarde dat er geen spoor van bestond, zoo dat er geen vervolging plaats had. Nu moet òf die verklaring als gegrond worden aangenomen, en dan komt ten deze de opname van een gerucht niet te pas, òf men hechtte aan die verklaring geen voldoende geloof, en dan schoot het openbaar ministerie door het onderzoek niet voort te zetten, te kort in de vervulling van zijn pligt.

De procureur-generaal is als het ware heên gegleden over het feit der beweerde dronkenschap van den beschuldigde. Pleiter bevreemdt dit geenszins, want althans met betrekking tot premeditatie had zulks zeker meer ten voor- dan ten nadeele van den beschuldigde gestrekt.

Pleiter gaat hierop de beweerde feiten van mishandelingen na en meent dat zulks tot één kan teruggebragt worden, bij gelegenheid dat de man verbolgen was over het in den sloot geraken van het paard, waarvan hij meende dat de vrouw de schuld droeg. — Wanneer er intusschen aan eene vroegere premeditatie zou moeten gedacht worden, is het onverklaarbaar dat de beschuldigde juist zijne toestemming zou verleend hebben aan het wonen zijner vrouw in Middelburg, afzonderlijk. Hij die op moord oogt, zal zijne prooi niet vrijwillig laten ontsnappen. Een later wegloopen van de vrouw na de verzoening doch ook tevens na october 1860, schijnt niet ten gevolge van mishandeling maar wel van plagerijen geweest te zijn.

Dat de beteekening aan den beschuldigde van het verzoek der vrouw tot instelling van een regtsgeding tot scheiding van goederen hem natuurlijk aangreep, ligt voor de hand. Er is intusschen schijn noch schaduw voor de bewering van het openbaar ministerie dat de vrouw zich daartoe zou hebben zien gebragt door noodweer om haar eigendom te beveiligen.

Zoo wel de veranderde sluiting der voordeur, welke zich oploste in het enkel doen maken van een sleutel, als de overbrenging door den beschuldigde van zijn bed uit de opkamer naar die waar ook zijne vrouw sliep, is, naar pleiters overtuiging, geheel te verklaren uit jaloezij.

En thans vraagt pleiter andermaal: Zijn de bewezene feiten van dien aard, dat zij het wettig en overtuigend bewijs schenken van voorbedachten rade? Hij gaat hierop andermaal de feiten in den noodlottigen nacht na. 't Is waar, beschuldigde erkende: toen hij sloeg, sloeg hij om haar dood te slaan, maar die wil geeft alleen het karakter van *meurtre*, niet van *assassinat*. Al bleef beschuldigde zich bij zijne verschillende verhooren niet altijd gelijk, toch verklaarde hij nergens dat hij bepaald besloten was en het overleg had om haar te dooden.

De gedragingen na het gepleegde misdrijf — hoe stuitende ook — mogen, volgens pleiter, niet worden in verband gebragt met premeditatie. Wat ging er in Poldermans gemoed om na het plegen van de misdaad? Van alle aandoeningen sprak ook zeker hier het meest luide de zucht tot zelfbehoud. Die zucht bragt hem van stap tot stap tot al wat er gevolgd is, ook tot het uitloven eener geldsom later voor het vinden zijner vrouw.

Ook uit de wijze waarop het feit gepleegd is, mag niet worden geconcludeerd tot premeditatie; welligt tot den wil om te dooden, niet tot eenig bepaald voornemen vóór het plegen van de daad. Pleiter gelooft te naauwernood te moeten herinneren aan een der eerste gronden van het strafregt door de Bosch Kemper gekarakteriseerd met de woorden „dat bij de bekrompenheid van het menschelijk verstand alleen iets mag worden aangenomen wanneer het tegendeel daarvan als geheel onaannemelijk voor het verstand bepaald wordt uitgesloten." En met vertrouwen vraagt spreker of de door het openbaar ministerie aangevoerde gronden van dien aard zijn dat zij de mogelijkheid van het tegendeel volstrekt uitsluiten.

Thans gaat pleiter een stap verder: Voor het oogenblik aannemende dat er premeditatie bestond op het oogenblik dat beschuldigde zijn bed verliet om zich naar het bed zijner vrouw te begeven, dan nog is de doodslag in casu niet met voorbedachten rade gepleegd. Art. 2 van het wetboek van strafregt heeft reeds sedert een veertigtal jaren tot verschillende uitleggingen aanleiding gegeven, omdat de grenzen niet met de noodige juistheid zijn afgebakend tusschen *actes*

exterieurs en *commencement d'exécution* (door uiterlijk bedrijf gebleken — en tot eenig begin van uitvoering overgeslagene poging tot misdaad). Pleiter gelooft daarover niet in het breede te moeten uitweiden; juist dit hof, en wel bij zijn arrest in de strafzaak waarop verdediger in den aanvang zijner rede *doelde*, *toonde* die grenzen met de uiterste naauwgezetheid in acht te nemen. Toen gold het een jongeling die herhaaldelijk, ook bij brieven, het voornemen aan den dag legde eerst zijne beminde en daarna zich zelf om het leven te brengen; hij kocht twee pistolen, laadde ze en begaf zich naar de woning van het meisje; daar loste hij eene der pistolen, waardoor hij zelf in den wang gekwetst werd. Te regt staande als beschuldigd van poging tot moord met voorbedachten rade, werd hij echter vrijgesproken en daardoor is alzoo door dit zelfde hof uitgemaakt dat de jongeling, als hij ware overvallen op het oogenblik dat hij voor het meisje stond, nog geene *strafbare daad had gepleegd*. Die leer past de verdediger hier toe; hij herhaalt de toedragt en beweert dus dat, al had beschuldigde eenig boos opzet toen hij uit zijn bed kwam, hij nog tot geenerlei begin van uitvoering was overgeslagen. Daar ontvangt hij op eens den eersten slag van zijne vrouw, toen verandert zijn geheele toestand; dit wordt voor hem provocatie en de doodslag was alzoo het gevolg van die provocatie geenszins van het voornemen waarmede hij zijn bed verliet.

En hiermede meent spreker dat ook zijne tweede stelling als voldingend bewezen is aan te nemen. Daarmede is zijne taak *grootendeels afgeloopen*. Er blijft veel *duisters* in dit geding over, maar de nederlandsche regter spreekt geen regt op gissingen, zal geene waarschijnlijkheden verwerpen om mogelijkheden aan te nemen. Hoe ligt de mensch kan dwalen, blijkt ook nog uit den loop van dit regtsgeding, daar bij de voorloopige instructie twee getuigen pertinent volhielden de overledene te hebben zien voorbijgaan op den dag na hare verduistering. Zou men nu alleen raadplegen met den indruk, dien deze geheele treurige geschiedenis op het gemoed achterlaat? Dan maar liever geheel terug gekeerd tot den tijd der middeneeuwen, tot den water- en vuurproef, dan *maar het lot in den schoot geworpen*, dan *maar de volkswet* geraadpleegd! Maar neen, meer verheven is de roeping van den hedendaagschen regter. Met kalmte en onpartijdigheid — die kroone des regters — zal hij de weegschaal in handen nemen; met de meeste naauwlettendheid en gemoedelijkheid het oog vestigen op den evenaar, en den minsten twijfel in het voordeel van een beschuldigde brengen. De verdediger durft zich vleijen dat ten deze de doodstraf niet zal worden uitgesproken, en dat wel te minder omdat den regter een middel is in handen gegeven om den misdadiger onschadelijk te maken voor de maatschappij en de gelegenheid te verschaffen *om zich te verzoenen*, *zoo* al niet *met die maatschappij*, *dan* toch met zijnen schepper. Met hoogen ernst durft hij daarop aandringen, omdat, is eenmaal het doodvonnis uitgesproken, de koning van Zijn verheven regt van gratie niet kan, niet zal, ja bijna niet mag gebruik maken! Wierd door dit hof geoordeeld dat de moord met voorbedachten rade is gepleegd, dan zou de koning zich ook bijna verpligt moeten zien om doof te blijven voor zulk een verzoek, ook al paarde zich daaraan de smeekstem van eene ruim 80jarige moeder! De verdediger concludeert alzoo dat het den hove zal behagen, te verklaren dat ten deze niet wettig en overtuigend is bewezen dat *Adriaan Polderman zich heeft schuldig* gemaakt aan doodslag met voorbedachten rade.

Andermaal wordt hierop het woord verleend aan het openbaar ministerie. De procureur-generaal herinnert dat, toen hij gisteren den eisch toelichtte, waarbij hij in naam der wet het leven moest vragen van een mensch, hij zich met de meest mogelijke zorg trachtte te onthouden van iets wat den beschuldigde onnoodig zou kunnen bezwaren, omdat hij de vrees koesterde, tegen zijn wil, te worden medegesleept door afschuw en verontwaardiging. Hij kent zich daarvan dan ook geheel vrij en beweerde niets wat niet steunde op wettig bewijs.

Hij laat dit vooraf gaan, omdat de verdediger in den loop zijner welsprekende rede het openbaar ministerie te laste legde, onder de gronden en bewijzen van premeditatie een gerucht te hebben opgenomen. Dat verwijt verdiende spreker niet. Dat gerucht (van vergiftiging der eerste vrouw) is met geen enkel woord in de acte van beschuldiging opgenomen; alleen is bij deze openbare behandeling door een getuige uit eigen beweging dat gerucht ter sprake gebragt. De overledene noemde het ook aan haren geneesheer als grond voor haren angst. De procureur-generaal bezigde het dan ook niet als een wapen tegen den beschuldigde, maar hij wees er alleen op, dat over *het geheele leven van dien man als een rouwfloers* ligt uitgespreid. Daarvan neemt hij ook nu niets terug, en die verdenking alleen moest op zich zelve den beschuldigde in lateren tijd tot voorzigtigheid hebben aangespoord.

Ook spreker is de meening niet toegedaan dat de Vox populi altijd Vox Dei zou zijn. Als er één stemme Gods is, dan erkent hij als zoodanig den donder die bij den aanvang der eerste zitting op jl. donderdag zoo plegtstatig ook langs deze gewelven rolde, en die zoo vaak als eene waarschuwing van boven voor eene misdaad deed terug deinzen.

Wèl mag de doodstraf eene uiterst zware genoemd worden; maar spreker acht haar behoud noodzakelijk voor het waarborgen der belangen van de maatschappij en de bijzondere personen. Die wet staat in ieder geval nog voor ons geschreven, en zij bleef geëerbiedigd toen ten jare 1854 verschillende verzachtingen in ons strafwetboek zijn aangebragt. Hare toepassing werd echter beperkt alleen tot zoodanige gevallen waarin Z. M. de koning, ook al wilde hij gebruik maken van het regt van gratie, dat als het ware niet mogt doen.

Ten opzigte der stellingen van den geëerden verdediger, verklaart de procureur-generaal zijns ondanks geheel te moeten verschillen van de denkbeelden van en voorstelling der feiten door den verdediger. Niet dat die feiten anders zouden geschikt zijn, maar het uitgangspunt van den verdediger is, meent spreker, niet het juiste. Zijne redenering vangt aan bij het verlaten van het bed door den beschuldigde, maar dat kan nooit als een geïsoleerd feit aangemerkt en afgescheiden worden van de gebeurtenissen op den avond van 27 januarij 1861 en welligt van veel vroeger.

De procureur-generaal gaat hierop de bekende feiten andermaal na en meent dat het vooraf bespieden van de komst der vrouw, het plan om haar aan te vallen, de reeds op 20 januarij beproefde aanval, in onderling verband, zoo vele bewijzen van premeditatie opleveren.

Thans gaat de procureur-generaal na of het verhaal van den verdediger, in navolging van de opgave des beschuldigden, zoo in alle opzigten de inwendige teekenen van waarheid met zich voert? Hij meent dat uit het visum repertum niet zoo onomstootbaar volgt dat de vrouw zat toen haar de eerste slag werd toegebragt. De slag toch waarop verdediger doelt, gelooft hij niet dat ontwijfelbaar bewezen of zelfs waarschijnlijk is de eerste te zijn geweest. De bloedvlekken op de peluw toonen minstens drie wonden aan. Als spreker de hypothese stelt dat de vrouw zich na den eersten slag oprigtte, staan beide stellingen slechts onbewezen tegenover elkander, doch altijd ontbreken de sporen van worsteling, terwijl het toch wel niet zoo gemakkelijk zal vallen aan eene wakende vrouw, die blijkbaar op hare hoede moest zijn, haar wapen te ontnemen, gesteld — hetgeen niet bewezen is — dat de vrouw werkelijk den vuurlepel bij zich heeft gehad, ook al is het bekend dat zij een zakje met zand en een stokje bij zich had. In elk geval is de vrouw na den slag bedwelmd geweest en toen onder kussens versmoord, terwijl beschuldigde wist dat hij haar op die wijze het leven benam; dat was de voortzetting van eene daad van geweld, niet meer een leven benemen in drift, maar het voorbedachtelijk ter dood brengen. Beschuldigde voelde onder dat kussen den vreeselijksten doodstrijd voleindigen en bleef in weêrwil daarvan met zijn gansche ligchaam er op drukken. Dat mag wel de uitvoering heeten van een te voren beraamd plan.

De procureur-generaal wederlegt hierop nog sommige punten met betrekking tot de overbrenging van het bed des beschuldigden, waarvoor ééne onhoudbare reden is opgegeven; het herstellen van het slot der voordeur, waartoe geenerlei grond bestond; de weigering tot het beleggen der wettig aan de vrouw toekomende gelden; de bedreigingen, voor zoo ver die uit het getuigenverhoor als bewezen zijn aan te nemen; *de toestemming van den man tot afzonderlijk wonen*; de tijdelijke verzoening waaromtrent spreker het denkbeeld aangeeft dat daarop ook het vooruitzigt der boedelscheiding van invloed kan geweest zijn; het heftig karakter der vrouw, dat in een veel gunstiger daglicht voorkomt wanneer men het bedoelde briefje in zijn geheel beschouwt, zoo als spreker daarvan voorlezing geeft.

Wat de voorbedachte rade betreft, verklaart de procureur-generaal het geheel eens te zijn dat deze aan geen tijd gebonden is.

De loffelijke zucht van den geachten verdediger om de belangen van zijnen cliënt te behartigen, schijnt hem intusschen, volgens spreker, gebragt te hebben tot een denkbeeld, dat te ernstiger wederlegging verdient omdat het met ongemeene scherpzinnigheid is uiteengezet.

Als hij den verdediger goed begreep, kwam diens redenering hierop neder. Ook al had de beschuldigde in casu des avonds het voornemen tot moord opgevat, was hij nog niet tot begin van uitvoering overgeslagen, toen hij voor het bed der vrouw stond en er provocatie geschiedde van hare zijde.

Dit denkbeeld acht spreker onjuist. De handeling van den beschuldigde is ondeelbaar, en aangenomen zelfs dat de vrouw eerst sloeg, *zij die reeds vroeger* een aanval van worging had weêrstand moeten bieden, dan was dit harerzijds wettige zelfverdediging en geenszins provocatie. Zonder aanleiding kwam de beschuldigde voor haar bed, tenzij die aanleiding in zijn boos hart te zoeken zij.

Met opzigt tot het door den verdediger aangehaalde arrest van dit hof van den 8 januarij 1850, noodigt spreker de raadsheeren uit dat arrest in zijn geheel te lezen, en hij meent dat het hun blijken blijken zal dat het daar een zeer verward geding gold. Een persoon, als het ware waanzinnig van verliefdheid, schoot met een verkeerd geladen pistool dat wel moest springen, en men nam daarbij aan dat, ook met het oog op de plaatselijke gesteldheid, aan geen misdrijf te denken viel. De vergelijking met dat arrest meent spreker dus dat volstrekt niet kan opgaan.

En nu verklaart de procureur-generaal dat den regter zal *overblijven te beoordeelen*, *of hij faalde in zijne beschouwingen*, dan wel of de geëerde verdediger uit den aard der zaak te kort schoot in zijne edelmoedige pogingen. Met leedwezen moet hij er, in de overtuiging levende van zijn pligt te vervullen, bijvoegen, dat niets hem toeschijnt tot verschooning van den beschuldigde te spreken. De feiten of ondergeschikte punten die hij niet voldingend bewezen achtte, liet hij met voordacht verder onaangeroerd, als daar is de dronkenschap, welke hij alleen in de acte van beschuldiging opnam om te constateren dat de verklaringen van Maatje Kodde in alles den toets der waarheid volkomen kunnen doorstaan.

De verdediger zoo wel als het openbaar ministerie stellen thans met volkomen en onwankelbaar vertrouwen het lot van den beschuldigde in handen der regters. Zij zullen, naar hunne overtuiging, naar de geschrevene wet het vonnis uitspreken. Die zekerheid kan spreker te meer met kalmte doen volharden bij zijn rekwisitoir.

Bij vernieuwing wordt hierop het woord verleend aan den verdediger van den beschuldigde tot dupliek.

Slechts in korte trekken zegt deze eenige punten te willen wederleggen, en wel in de eerste plaats, dat ook hij de feiten niet wilde afscheiden maar alleen de geheele zaak in hare ware toedragt nagaan. *Eene gewigtige bedenking* heeft hij intusschen; de procureur-generaal stelt eigenmagtig dat de meerbedoelde slag op het hoofd der vrouw niet de eerste zou zijn geweest, terwijl dit door de deskundigen daarentegen pertinent wordt opgegeven. Zal de regter nu meer waarde hechten aan de conjectuur van het openbaar ministerie dan aan, het met zoo veel zorg bewerkte rapport der deskundigen? Het gaat dus niet op, te zeggen dat beide gevoelens tegenover elkander staan. Ten opzigte der versmoring merkt pleiter aan dat beschuldigde wel moest denken dat de toegebragte slag doodelijk was; in één ondeelbaar oogenblik ging hij daarop tot *die verstikking onder de kussens over*.

Na nog op eenige bijzonderheden gewezen te hebben, herinnert pleiter dat hij het bewuste arrest alleen en uitsluitend aanhaalde voor wat betreft de grenzen tusschen „door uiterlijk bedrijf gebleken" en „tot eenig begin van uitvoering overgeslagene" poging tot misdaad. Hij persisteert verder bij zijne explicatie en noemt een voorbeeld: A. wil B. voorbedachtelijk dooden en wacht hem daartoe op. B., inmiddels hiervan onderrigt, legt zich gewapend in hinderlaag en valt A. eerst aan. Als nu A. later B. overmeestert en doodt, zal hij, onaangezien zijn primitief voornemen, toch wel niet schuldig kunnen geacht worden aan *moord* met voorbedachten rade, omdat hij, alvorens iets te verrigten, tot tegenweer gedrongen werd. En hiermede vermeent spreker dat zijne taak als geëindigd mag beschouwd worden. Die van de regters vangt thans aan. Zij zullen, in hunne raadkamer teruggekeerd, gesloten voor de stem der menigte, het oog gerigt op de wet, de hand op het hart, naar pligt en geweten uitspraak doen.

De voorzitter laat hierop den beschuldigde nogmaals voor zich verschijnen en vraagt hem andermaal met hoogen ernst af, of hij niets zelf meer tot zijne verdediging heeft aan te voeren, en vermaant hem alsnog de geheele waarheid te belijden, onder opmerking dat hij bij zijne verschillende verhooren herhaaldelijk zich zelven heeft wedersproken; voorts vraagt de voorzitter hem nog ten slotte waarom hij niet liever — als zijn eenig doel was zijne vrouw het opstaan te beletten — de deuren der bedstede sloot, als het eenvoudigste middel om dat doel te bereiken.

De beschuldigde verklaart echter alleen om eene genadige straf te verzoeken; hij heeft niets bij zijne laatste verklaringen te voegen, en zegt bij het plegen der daad geene gedachten te hebben gehad.

De president verklaart daarop het onderzoek in deze zaak te zijn gesloten, en bepaalt de uitspraak op aanstaanden woensdag den 3 julij, des voormiddags ten 11 ure.

SNELPERSDRUKKERIJ VAN DE GEBROEDERS ABRAHAMS.